

O wojnie na Ukrainie i scenariuszach jej rozwoju

Znak jakości przyznany CBOS przez
Organizację Firm Badania Opinii i Rynku na rok 2023

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

W listopadowym badaniu¹, jak co miesiąc, zapytaliśmy Polaków o ich poczucie zagrożenia wojną na Ukrainie i stosunek do ukraińskich uchodźców. Pierwszy raz od ponad pół roku postawiliśmy też pytania o scenariusze rozwoju konfliktu, który wydaje się obecnie wchodzić w nową, bardziej statyczną fazę, określoną niedawno przez głównodowodzącego ukraińskiej armii, generała Walerija Załużnego, mianem „wojny pozycyjnej”².

POCZUCIE ZAGROŻENIA

Odsetek Polaków uważających, że wojna na Ukrainie zagraża bezpieczeństwu Polski, dość wyraźnie wzrósł (74% wobec 67% w październiku), przełamując tym samym obserwowany przez nas w ostatnich miesiącach trend spadkowy.

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (403) przeprowadzono w ramach procedury mixed-mode na reprezentatywnej imiennej próbie pełnoletnich mieszkańców Polski, wylosowanej z rejestru PESEL.

Każdy respondent wybierał samodzielnie jedną z metod:

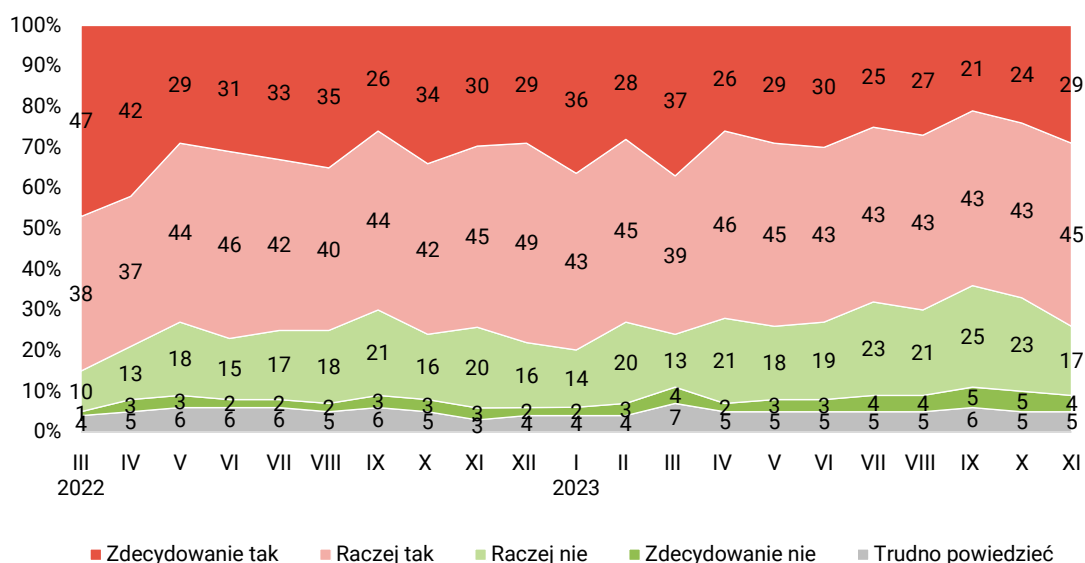
- wywiad bezpośredni z udziałem ankietera (metoda CAPI),
- wywiad telefoniczny po skontaktowaniu się z ankieterem CBOS (CATI) – dane kontaktowe respondent otrzymywał w liście zapowiednim od CBOS,
- samodzielne wypełnienie ankiety internetowej (CAWI), do której dostęp był możliwy na podstawie loginu i hasła przekazanego respondentowi w liście zapowiednim od CBOS.

We wszystkich trzech przypadkach ankieta miała taki sam zestaw pytań oraz strukturę. Badanie zrealizowano w dniach od 3 do 16 listopada 2023 roku na próbie liczącej 1072 osoby (w tym: 59,9% metodą CAPI, 24,2% – CATI i 16,0% – CAWI).

CBOS realizuje badania statutowe w ramach opisanej wyżej procedury od maja 2020 roku, w każdym przypadku podając proporcję wywiadów bezpośrednich, telefonicznych i internetowych.

² https://infographics.economist.com/2023/ExternalContent/ZALUZHNYI_FULL_VERSION.pdf

RYS. 1. Czy, Pana(i) zdaniem, wojna na Ukrainie zagraża bezpieczeństwu Polski czy też nie?

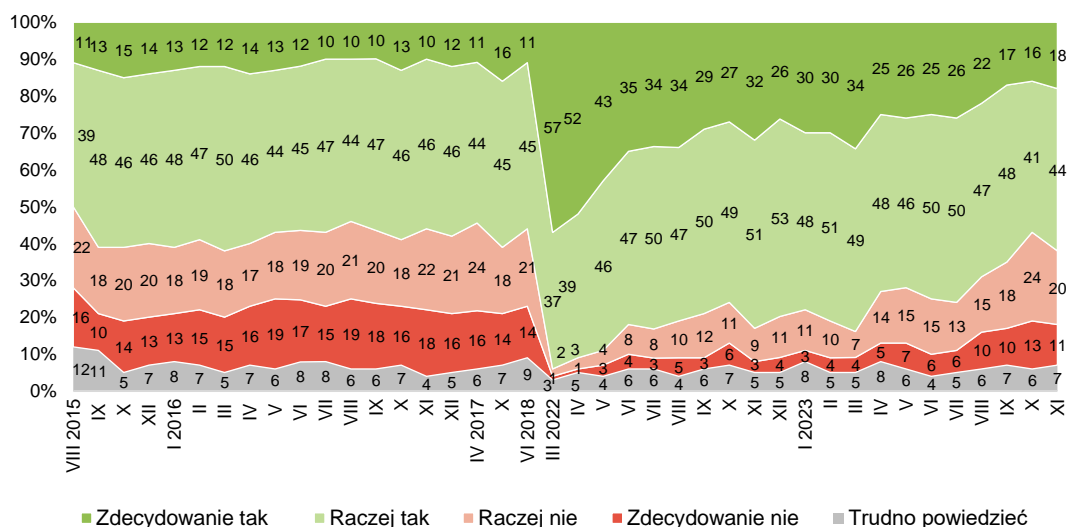

Zagrożenie dla bezpieczeństwa naszego kraju częściej dostrzegają kobiety (76% wobec 71% wśród mężczyzn), starsi badani (77% wśród najstarszych wobec 66% w grupie wiekowej 25–34 lata), częściej praktykujący religijnie (92% praktykujących kilka razy w tygodniu wobec 64% w ogóle niepraktykujących) oraz wyznający poglądy prawicowe (79% wobec 67% sympatyków lewicy) – zob. tabelę aneksową 1. Podobne zależności notowaliśmy już wielokrotnie przy poprzednich pomiarach.

POMOC DLA UCHODźCÓW Z UKRAINY

Odsetek Polaków popierających przyjmowanie uchodźców z Ukrainy nieco wzrósł (62% wobec 57% w październiku), co oznacza wyhamowanie gwałtownego trendu spadkowego obserwowanego przez nas od lata tego roku. Niemniej jednak jest to wciąż wynik znacznie niższy od tych notowanych jeszcze kilka miesięcy temu i bliższy raczej niektórym pomiarom sprzed lutego 2022 roku. Wciąż mniej więcej co trzeci Polak (31% wobec 37% w październiku) jest przeciwny przyjmowaniu uchodźców z Ukrainy.

RYS. 2. Czy, Pana(i) zdaniem, Polska powinna przyjmować ukraińskich uchodźców z terenów objętych konfliktem?

Poparcie dla przyjmowania ukraińskich uchodźców rzadziej deklarują kobiety (57% wobec 66% mężczyzn), młodszy badani (54% w najmłodszej grupie wobec 67% wśród najstarszych respondentów), osoby mieszkające na wsi (53% wobec 80% w największych miastach), słabiej wykształcone (52% z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym wobec 74% z wyższym), o niższych dochodach *per capita* w swoim gospodarstwie domowym (53% wśród osób o najniższych dochodach wobec 79% wśród badanych o najwyższych), rzadziej praktykujące religijnie (44% wśród praktykujących kilka razy w tygodniu wobec 70% wśród niepraktykujących), a także posiadające niesprecyzowane poglądy polityczne (43% wobec 70% wśród zwolenników lewicy i 63% sympatyków prawicy) – zob. tabelę aneksową 2. Wyraźne różnice występują też pomiędzy elektoratami – najbardziej przychylni przyjmowaniu Ukraińców są obecnie wyborcy Lewicy i Koalicji Obywatelskiej, a najmniej – Konfederacji WiN.

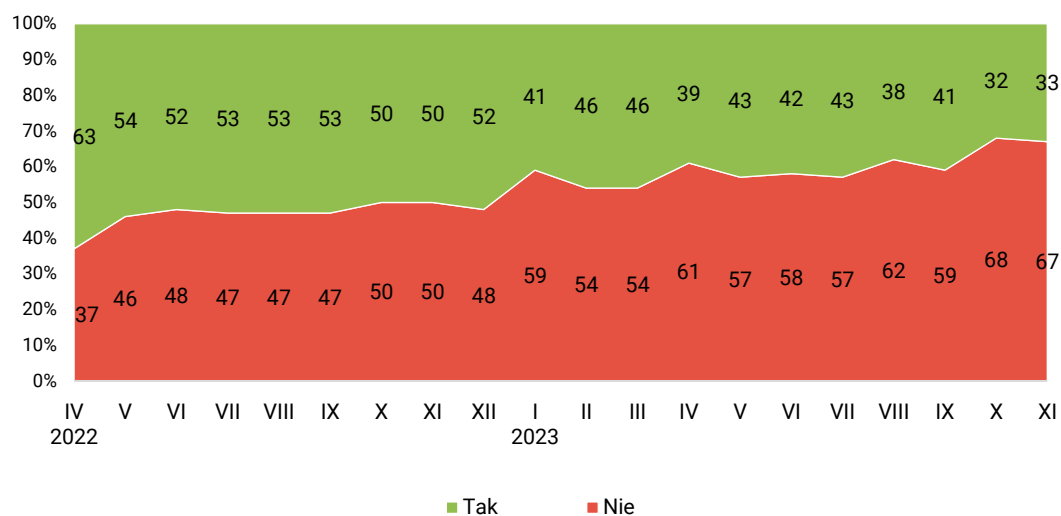
TABELA 1

Elektoraty z ostatnich wyborów do Sejmu	Czy, Pana(i) zdaniem, Polska powinna przyjmować ukraińskich uchodźców z terenów objętych konfliktem?		
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
KW Nowa Lewica	86	9	5
KKW Koalicja Obywatelska PO .N IPL Zieloni	71	24	5
KKW Trzecia Droga PSL-PL2050 Szymona Hołowni	65	28	7
KW Prawo i Sprawiedliwość	63	29	8
KW Konfederacja Wolność i Niepodległość	52	42	6

Deklaracje udzielania Ukraińcom pomocy utrzymały się na mniej więcej tym samym poziomie – co trzeci Polak (33% wobec 32% w październiku) deklaruje obecnie, że on sam lub ktoś z jego gospodarstwa domowego udziela takiej pomocy. Kiedy zadawaliśmy to pytanie po raz pierwszy półtora roku temu, odsetek takich deklaracji przekraczał 60%, następnie przez resztę 2022 roku utrzymywał się w okolicach 50%. Od początku nowego roku wyraźnie się obniżył, by obecnie zbliżyć się do prognozy 30%.

CBOS

RYS. 3. Czy Pan(i) sam(a) lub ktoś z Pana(i) gospodarstwa domowego dobrowolnie i nieodpłatnie pomaga uchodźcom z Ukrainy?

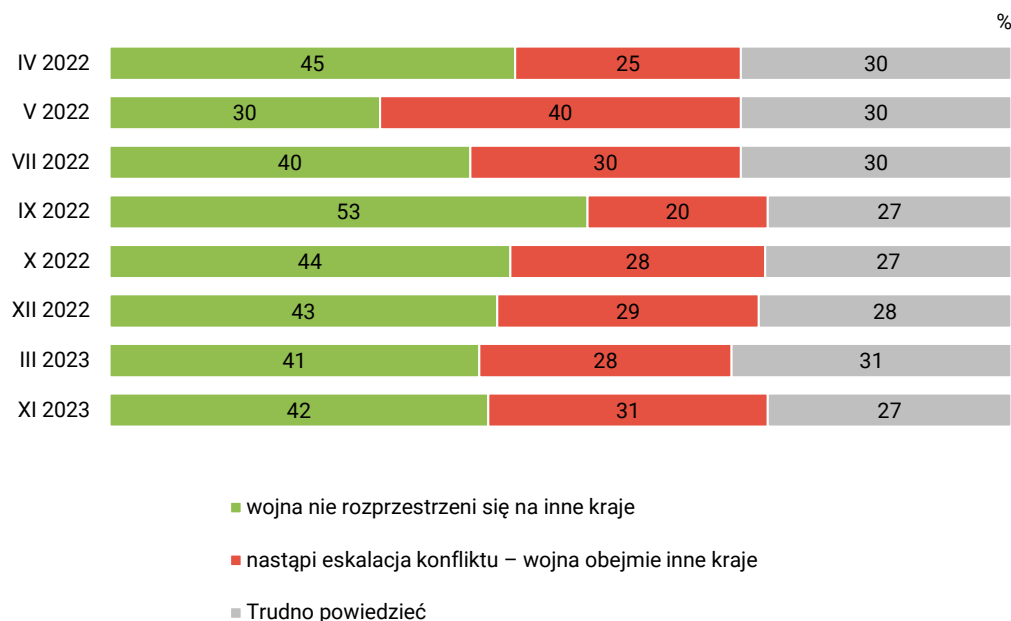
Niesienie pomocy uchodźcom rzadziej deklarują młodszy badani (10% wśród najmłodszych wobec 36% wśród najstarszych), mieszkańcy wsi (25% wobec 58% w największych miastach), respondenci gorzej wykształceni (17% w grupie z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym wobec 47% z wykształceniem wyższym) i dysponujący najniższymi dochodami *per capita* (24% wobec 49% w grupie o najwyższych dochodach) – zob. tabelę aneksową 3.

ROZWÓJ SYTUACJI WOJENNEJ

Podobnie jak ponad pół roku temu wśród Polaków dominuje przekonanie, że wojna na Ukrainie nie rozprzestrzeni się na inne kraje (42%), choć niemal co trzeci badany jest przeciwnego zdania (31%), a więcej niż co czwarty nie ma na ten temat wyrobionej opinii (27%).

CBOS

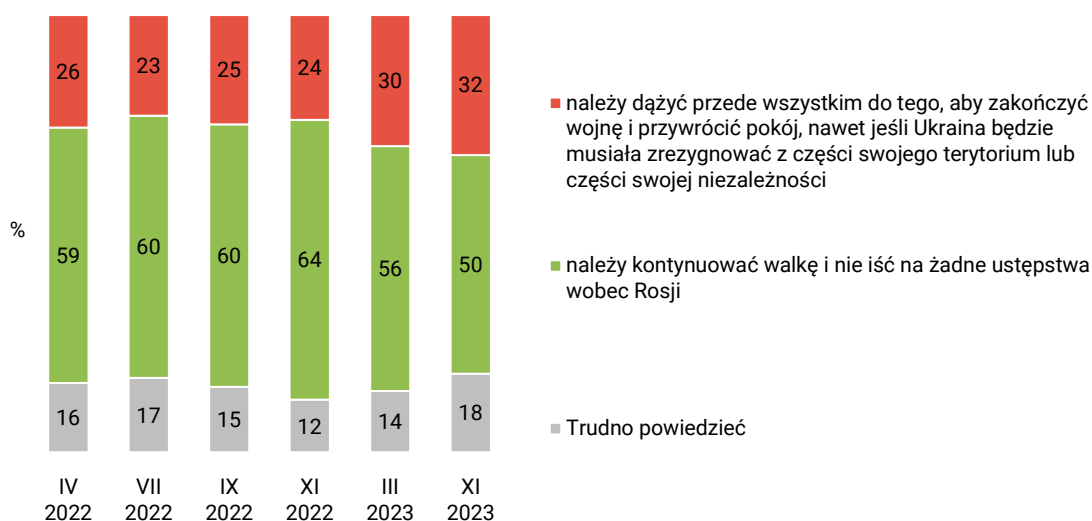
RYS. 4. Czy, Pana(i) zdaniem:

Dominujący pogląd o tym, że wojna się nie rozprzestrzeni, wyznają ponadprzeciętnie często mężczyźni (50% wobec 35% kobiet), młodszy badani (55% w grupie 25–34 lata wobec 30% wśród najstarszych respondentów), lepiej wykształceni (44% w grupie z wykształceniem wyższym wobec 29% w grupie z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym), rzadziej praktykujący religijnie (49% wśród niepraktykujących wobec 25% wśród praktykujących kilka razy w tygodniu) oraz wyznający poglądy lewicowe (50% wobec 40% sympatyków prawicy) – zob. tabelę aneksową 4.

Na różnych etapach wojny dominowało wśród Polaków przekonanie, że Ukraińcy (przy wsparciu Zachodu) powinni wciąż walczyć i nie iść na żadne ustępstwa wobec Rosji. W najnowszym pomiarze tendencja ta utrzymała się, choć należy zauważyć, że odsetek badanych popierających kontynuowanie walki jest najniższy z dotychczas odnotowywanych (50%), a udział głosów przeciwnych, opowiadających się za przywróceniem pokoju nawet za cenę ustępstw terytorialnych bądź politycznych ze strony Ukrainy jest wyjątkowo wysoki i obejmuje już prawie co trzeciego badanego (32%).

RYS. 5. Czy, Pana(i) zdaniem:

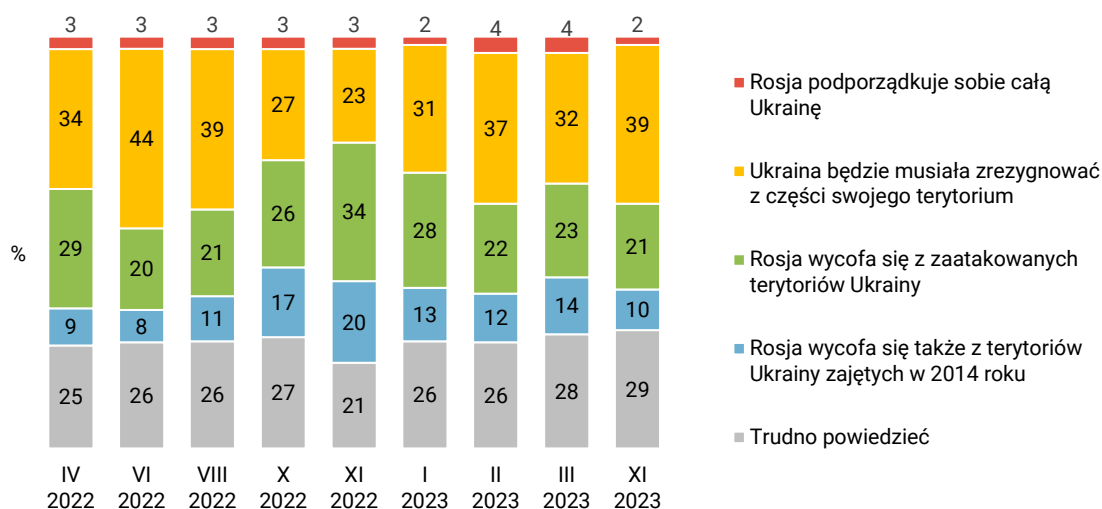

Jedyną charakterystyką socjodemograficzną, która wyraźnie różnicuje w tym przypadku odpowiedzi ankietowanych, jest ich płeć – mężczyźni opowiadają się za kontynuowaniem walki z Rosją wyraźnie częściej od kobiet (59% wobec 42%) – zob. tabelę aneksową 5.

Wreszcie pytaliśmy też respondentów o ich przewidywania dotyczące zakończenia wojny. Na samym początku konfliktu opinie na ten temat były wyraźnie podzielone: zbliżone odsetki badanych przewidywały scenariusz korzystny dla Ukrainy (Rosja wycofałaby się z terenów zajętych w 2022, a nawet 2014 roku) oraz niekorzystny (rezygnacja z części lub całości terytorium na rzecz Rosji). Dwa miesiące później prognozy stały się nieco bardziej pesymistyczne, ale do końca roku już tylko się poprawiały – najbardziej optymistyczne były w listopadzie 2022 roku, kiedy pozytywny dla Ukrainy scenariusz przewidywała większość badanych, co stanowiło zapewne pokłosie udanej jesiennej kontrofensywy Ukraińców w obwodzie charkowskim. Aż co piąty pytany zakładał wówczas, że Ukraińcom uda się odbić nawet Krym. W 2023 roku nastroje nieco się pogorszyły i w naszym najnowszym pomiarze przeważają już prognozy pesymistyczne (41% wobec 31% pozytywnych). Warto przy tym zaznaczyć, że w objęcie przez Rosję kontroli nad całą Ukrainą od początku wierzył bardzo niewielki odsetek społeczeństwa – w najnowszym pomiarze wyniósł on 2%.

RYS. 6. Jak Pan(i) sądzi, jak zakończy się wojna?

O tym, że Ukraina będzie musiała zrezygnować z części swojego terytorium, częściej przekonani są mężczyźni (42% wobec 35% wśród kobiet), osoby lepiej wykształcone (45% wśród respondentów z wykształceniem wyższym wobec 28% z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym) oraz posiadające sprecyzowane poglądy polityczne (41% zwolenników prawicy i 39% lewicy wobec 28% osób o niesprecyzowanych preferencjach politycznych) – zob. tabelę aneksową 6.

***

Od poprzedniego miesiąca zwiększył się odsetek Polaków uważających, że wojna na Ukrainie zagraża bezpieczeństwu ich kraju. Udział badanych opowiadających się za przyjmowaniem uchodźców z Ukrainy również nieco wzrósł, choć wciąż pozostaje znacząco niższy niż jeszcze latem tego roku. Co trzeci Polak deklaruje, że on sam lub ktoś z jego gospodarstwa domowego udziela ukraińskim uchodźcom pomocy.

Podobnie jak przy poprzednich pomiarach opinie na temat tego, czy wojna na Ukrainie rozprzestrzeni się na inne kraje, są podzielone, choć wciąż dominuje przekonanie, że tak się nie stanie. Nadal przeważa też pogląd, że Ukraińcy powinni kontynuować walkę z Rosją, nie godząc się na żadne ustępstwa, choć odsetek takich odpowiedzi jest obecnie najniższy z dotąd odnotowanych. Pesymistyczne przewidywania dotyczące zakończenia wojny dominują aktualnie nad optymistycznymi.

Opracował

Jonathan Scovill